

Dokumentacja złożona do konkursu na kuratorski projekt wystawy w
Pawilonie Polskim na 57 Międzynarodowej Wystawie Sztuki w
Wenecji 2017.

Artysta: Piotr Uklański

Tytuł: Polska

Kurator: Adam Mazur

KONCEPCJA WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

Piotr Uklański to jeden z ostatnich artystów, który spuściznę polskiego romantyzmu traktuje poważnie. Pomimo rozwijającej się od ćwierćwiecza kariery międzynarodowej artysta nie tylko nie stracił kontaktu z krajem, lecz stale powraca do narodowych mitologii, czerpiąc pełnymi garściami z romantycznego imaginarium. Dziś – patrząc z perspektywy czasu – było to świadectwem przenikliwości i nonkonformizmu Uklańskiego. Diagnozy mówiące o końcu historii i końcu polskiego romantyzmu okazały się przedwczesne. Prace, w których Uklański tematyzował patriotyczne uniesienia, konserwatywny i religijny zwrot, powrót historii do współczesnej debaty publicznej, — Papież, Solidarność, Biało-czerwona, Orzeł — stanowią dziś kanon sztuki współczesnej.

Od początku drogi artystycznej, aż po ostatnią wystawę w nowojorskim Metropolitan Museum Uklański używał fotografii. Zaprojektowana do Pawilonu Polonia wystawa Piotra Uklańskiego przedstawia w typowy dla artysty minimalistyczny i monumentalny zarazem sposób cykl 68 fotografii, których tematem jest ikonografia ojczyzna: widoki miast - Warszawy, Krakowa, Wilna, Lwowa, wieś polska, miejsca uświęcone krwią Polaków, miejsca pamięci, sytuacje odnoszące się do wydarzeń politycznych i polityki historycznej PRL, III RP i IV RP.

Wybór medium ma tutaj ważną rolę do spełnienia: Uklański włącza się bowiem w tradycję dyskusji o polskiej tożsamości, pamięci i historii — tak intensywnie obecnych w XX wieku w okresach, gdy „nowa Polska wymagała nowej fotografii”, a zadaniem fotografa było tworzenie „pełnego, prawdziwego i pięknego portretu ojczyzny” (Bułhak). Artysta zmierza się tym samym z różnymi tradycjami „fotografii ojczyzny”, poczynając od mistrzowskiej figury Jana Bułhaka, poprzez Tadeusza Wańskiego, Edwarda Hartwiga, czy Adama Bujaka.

Tak jak w swoich najważniejszych realizacjach Uklański w przygotowanym do Pawilonu Polonia cyklu także koncentruje się na wątkach narodowych – w tym związanych z aktualnymi wydarzeniami politycznymi – nie popadając w publicystykę, przekracza horyzont lokalny i komunikuje z odbiorcą międzynarodowym, z publicznością zarówno ekspercką, jak i „zwykłym widzem” odwiedzającym Biennale w Wenecji.

Uklański podchodzi do Biennale Weneckiego i wystawy w Pawilonie Polonia w nowy sposób. Jeśli intencją tegorocznego Biennale di Venezia, idąc za jej przewodniczącym Paolo Baratta¹ jest podkreślenie znaczenia artystów wymyślających własne wszechświaty - projekt Uklańskiego pt. Polska zdaje się doskonale pasować do całości Biennale. Za Paolo Baratta można powiedzieć, że w „czasach trwogi i niepokoju” artysta proponuje wizualne universum, które całkowicie pochłania widza: tak emocjonalnie, jak i intelektualnie.

¹ <http://www.labiennale.org/en/art/news/23-01.html?back=true>

SCENARIUSZ WYSTAWY W PAWILONIE POLSKIM

NA 57 MIĘDZYNARODOWEJ WYSTAWIE SZTUKI W WENECJI W 2017 ROKU

Wystawa Piotra Uklańskiego jest instalacją site-specific zaprojektowaną przez artystę specjalnie do Pawilonu Polonia i wpisuje się w znane z dorobku artysty całościowe, by nie powiedzieć totalne ekspozycje fotografii. W Pawilonie Polonia artysta tworzy monumentalną, bogatą wizualnie i symbolicznie instalację przestrzenną wykorzystującą walory architektoniczne obiektu. Reprezentacyjne przeznaczenie budynku jest dodatkowo podkreślone przez Uklańskiego użyciem mocnej, wręcz budzącej skojarzenia z autorytaryzmem ramy ekspozycyjnej (display).

Sposób ekspozycji nawiązuje do typowo modernistycznej definicji dzieła sztuki i wystawy. Każda praca jest autonomiczna i zarazem wpisana w całość zrytmizowanej, minimalistycznej i rzeźbiarskiej ekspozycji. Nawigacja pomiędzy poszczególnymi dziełami sztuki jest zależna od widza i nie ma wyznaczonego kierunku zwiedzania. Z drugiej strony, prezentowane dzieła sztuki są efektem starannej edycji obrazów, które w ramach wystawy wchodzą ze sobą w symboliczny dialog. Uklański na wystawę wybiera 68 z ponad 160 obrazów, które zrealizuje w ramach projektu i które w szerszym wyborze znajdują się w towarzyszącym albumie.

Zasadnicza część ekspozycji obejmuje przestrzeń główną Pawilonu, w której artysta pokazuje na trzydziestu czterech wąskich ścianach o wys. 5 m zdjęcia czarno-białe oraz kolorowe oprawione klasycznie w ramy oraz passe-partout. Zdjęcia powieszono z obu stron ścian. Zamierzony efekt „lasu” wąskich, smukłych ścian przywodzi na myśl obrazy architektury państwowej (m.in. Muzeum Narodowego). Ściany sprawiają wrażenie wolno stojących, jednak zabezpieczone są zarówno od podłogi, jak i mocowane do sufitu (czyt. podwieszanego systemu mocującego, który służy również instalacji oświetlenia punktowego dającego odpowiedni klimat całości ekspozycji; mocowanie po konsultacjach technicznych z architektem).

Na wystawie powinna być możliwa koncentracja uwagi widza. Przypominający wizytę w świątyni klimat ekspozycji można osiągnąć ograniczając do dwudziestu liczbę osób, które jednocześnie są w pawilonie. Również planowane wyłożenie ścian galerii czarną, przypominającą kir tkaniną wzmocni przekaz i ułatwi odbiór dzieł sztuki.

Oczekiwanie na wejście na wystawę ma miejsce przed Pawilonem oraz w rzadko wykorzystywanym dotychczas pięknym westybulu. Artysta aranżuje w westybulu stanowisko informacyjne, gdzie dostępne są materiały informacyjne oraz album. Westybul Pawilonu Polonia to nietypowy punkt informacyjny, przywodzący na myśl odświeżone akademie, ewokujące klimat apelu i narodowych uroczystości.

Zakup materiałów niezbędnych do stworzenia instalacji oraz systemu oświetleniowego miałyby miejsce w Polsce (ze względu na niższą cenę), a montaż przygotowanych wcześniej prefabrykatów odbywałby się w Wenecji po przetransportowaniu całości drogą lądową.

ARTIST STATEMENT

Polska jest zasadniczym tematem mojej praktyki artystycznej ostatnich dwudziestu lat. Historia Polski, narodowa ikonografia, religijna symbolika i zbiorowe mitologie były tematem tworzonych przeze mnie prac jak również źródłem ich estetyki.

Do pawilonu polskiego na biennale w Wenecji w 2017 roku proponuję wystawę moich fotografii, nad którymi pracę rozpocząłem rok temu bezpośrednio zainspirowany wynikami ostatnich wyborów w Polsce.

Przełom polityczny 2016 roku wyznacza punkt zwrotny w sposobie dyskusowania w sferze publicznej zarówno polskiej tożsamości, jak i polskiej historii. Jest również ważny z punktu widzenia na nowo określanej przez polityków pozycji Polski zarówno w Unii Europejskiej, jak i na świecie.

Na niedawnym Forum Ekonomicznym w Krynicy polscy liderzy polityczni w porozumieniu z władzami innych państw Europy Środkowej zredefiniowali sposób uprawiania polityki kulturalnej w ramach Unii Europejskiej. Proponowany program został określony mianem „kontrrewolucji kulturalnej”. Działania tej koalicji dodatkowo zmotywowane wynikiem brytyjskiego referendum w sprawie wyjścia z Unii Europejskiej (tzw. Brexit) kładą nacisk na wyższość państw narodowych nad scentralizowanym programem zjednoczenia Europy i tworzenia jednolitej europejskiej tożsamości.

Kontekst polityczny jak również wzrastające napięcie wewnętrznej sytuacji w Polsce prowokuje do radykalnego przewartościowania interpretacji historii naszego kraju od momentu wybuchu II wojny światowej (patrz: Żołnierze Wyklęci, Powstanie Warszawskie, Rzeź na Wołyniu, zagłada Żydów) aż po bardziej współczesne wydarzenia historyczne: porozumienia Okrągłego Stołu, rola Lecha Wałęsy w demontażu komunizmu, aż po Smoleńsk (2010).

Polskie społeczeństwo, które znalazło się na rozdrożu musi pilnie znaleźć odpowiedzi na najbardziej zasadnicze pytania: kim właściwie są Polacy? Dokąd zmierzamy (jako naród)? Co kształtuje nasze poczucie tożsamości, historii, zbiorowe cele?

Powyższe pytania stanowią właśnie punkt wyjścia moich najnowszych fotografii, które chciałbym pokazać w Pawilonie Polonia. Obrazy dokumentalne i inscenizowane odzwierciedlające rosnące zainteresowanie, a nawet pasję dla tego, co lokalne.